

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

РОБОТА ВЧИТЕЛЯ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ
(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Початкова освіта
(назва програми)

Спеціальність 013 Початкова освіта
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробники: Шестобуз Ольга Сергіївна – доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Профайл викладача http://elemed.chnu.edu.ua/?post_type=team_manager&p=2874
(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача)

Контактний телефон

E-mail: o.shestobuz@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації Очні консультації: вівторок – з 14.30 до 15.30

Онлайн-консультації: понеділок – з 14.30 до 15.30

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Як ніколи актуальною для освіти України стає проблема створення умов для розквіту духовно і творчо розвинених особистостей, побудова траєкторії їхнього індивідуального розвитку. Важливими рисами таких особистостей є здатність до творчого сприйняття світу; пізнавальна активність та ініціатива; вміння дати оцінку побаченому, почутому; здатність до емпатії, розуміння позиції, поглядів іншого; потяг до самовдосконалення та самоосвіти протягом життя та ін. Творчий потенціал нації розглядається як один з видів невичерпних ресурсів, раціональне використання яких є основою вирішення економічних, політичних, технічних проблем, а головне, дарує самій особистості радість від творчого розвитку, саморозкриття, самореалізації.

При вивченні навчальної дисципліни **«Робота вчителя з обдарованими учнями»** основна увага звертається на психологічні особливості обдарованої особистості, оскільки вони постійно знаходяться у полі зору психологів, педагогів та ін. Враховуючи різноманіття та індивідуальну своєрідність феномена обдарованості, істотно важливим виявляється роль особистості вчителя як фасилітатора процесу розвитку особистості, моделювання і проектування освітнього процесу, добір методів і прийомів роботи з обдарованими учнями. Багатогранність і складність феномену обдарованості дітей визначає доцільність варіативного існування різноманітних напрямів роботи з ними, тобто потребує від учителя прояву педагогічної творчості.

2. Мета навчальної дисципліни

вивчення студентами теоретичних і практичних основ роботи вчителя з обдарованими учнями в початковій школі з урахуванням їхніх вікових і психологічних особливостей.

Завдання:

- ознайомити з проблемою навчання обдарованих учнів у сучасній початковій ланці освіти;
- ознайомити з психологічними характеристиками обдарованості дітей молодшого шкільного віку;

- сформуувати теоретичні знання та практичні уміння, необхідні для виявлення та діагностики обдарованості учнів початкових класів;
- вивчити специфіку організації освітнього процесу з обдарованими учнями у початковій школі;
- ознайомити з формами та методами роботи з обдарованими учнями у початковій школі;
- вивчити практичні аспекти роботи з обдарованими учнями початкової ланки освіти.

3. Пререквізити: «Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», «Психологія загальна та вікова», «Педагогічна психологія», «Теорія та методика виховання», «Дидактика», «Педагогіка партнерства та лідерства».

4. Результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності (СК)

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

Програмні результати навчання

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття обдарованості та різні підходи до її визначення;
- основні види обдарованості;
- критерії та показники багатогранних проявів обдарованості особистості;
- фактори формування обдарованості дитини;
- особливості розвитку обдарованих хлопчиків і дівчат;
- основні проблеми обдарованих дітей;
- вимоги до організації роботи з обдарованими учнями;
- принципи побудови програм для обдарованих учнів;
- основні напрями навчально-виховної роботи з обдарованими учнями;
- форми навчання обдарованих учнів;
- методи роботи з обдарованими учнями;
- особливості підготовки педагога до взаємодії з обдарованими дітьми;

- роль родини та стосунків батьків у житті обдарованої дитини;
- особливості позакласної та позашкільної роботи з обдарованими учнями.

вміти:

- визначити за критеріями та показниками проявів обдарованості особистості обдаровану дитину молодшого шкільного віку;
- підбирати психолого-соціологічний інструментарій діагностики обдарованих учнів;
- використовувати методи діагностики обдарованої дитини молодшого шкільного віку.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин							Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4-й	7	3	90	2	11	11	11	-	57	-	залік
Заочна	4-й	7	3	90	2	10	-	-	-	80	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	пр	інд	с.р.		л	с	пр	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи роботи вчителя з обдарованими учнями у початковій школі.												
Тема 1. Вступ до предмету «Робота вчителя з обдарованими» 3	15	2	2	2	-	9	14	1	-	-	-	13	

учнями».												
Тема 2. Психологічні характеристики обдарованості дітей молодшого шкільного віку.	15	2	2	2	-	9	15	2	-	-	-	13
Тема 3. Виявлення та діагностика обдарованості учнів початкових класів.	15	2	2	2	-	9	16	2	-	-	-	14
Разом за ЗМ 1	45	6	6	6	-	27	45	5	-	-	-	40
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Технологія навчання обдарованих дітей молодшого шкільного віку.											
Тема 4. Організація освітнього процесу з обдарованими учнями у початковій школі.	16	2	2	2	-	10	16	2	-	-	-	14
Тема 5. Форми та методи роботи вчителя з обдарованими учнями у початковій школі.	16	2	2	2	-	10	15	2	-	-	-	13
Тема 6. Практичні аспекти роботи вчителя з обдарованими учнями.	13	1	1	1	-	10	14	1	-	-	-	13
Разом за ЗМ 2	45	5	5	5	-	30	45	5	-	-	-	40
Усього годин	90	11	11	11	-	57	90	10	-	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми
1.	<i>Тема. Вступ до предмету «Робота вчителя з обдарованими учнями».</i> <i>Завдання:</i>

	<p>1. Розкрити проблему навчання обдарованих учнів у сучасній початковій ланці освіти.</p> <p>2. Охарактеризувати природу обдарованості та різні підходи до її визначення.</p> <p>3. Визначити основні види обдарованості.</p>
2.	<p><i>Тема. Психологічні характеристики обдарованості дітей молодшого шкільного віку.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Вказати критерії та показники багатогранних проявів обдарованості особистості.</p> <p>2. Розкрити фактори формування обдарованості дитини.</p> <p>3. Назвати особливості розвитку обдарованих хлопчиків і дівчат.</p> <p>4. Визначити основні проблеми обдарованих дітей.</p>
3.	<p><i>Тема. Виявлення та діагностика обдарованості учнів початкових класів.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Розкрити проблему визначення обдарованості особистості.</p> <p>2. Охарактеризувати методи діагностики обдарованої дитини.</p> <p>3. Вказати психолого-соціологічний інструментарій діагностики обдарованих учнів.</p>
4.	<p><i>Тема. Організація освітнього процесу з обдарованими учнями у початковій школі.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Охарактеризувати роботу з обдарованими учнями як важливий напрям діяльності вчителя.</p> <p>2. Назвати вимоги до організації роботи з обдарованими учнями.</p> <p>3. Розкрити принципи побудови програм для обдарованих дітей.</p>
5.	<p><i>Тема. Форми та методи роботи вчителя з обдарованими учнями у початковій школі.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Визначити основні напрями навчально-виховної роботи з обдарованими учнями.</p> <p>2. Охарактеризувати форми навчання обдарованих дітей.</p> <p>3. Охарактеризувати методи роботи з обдарованими учнями.</p>
6.	<p><i>Тема. Практичні аспекти роботи вчителя з обдарованими учнями.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Охарактеризувати підготовку педагога до взаємодії з обдарованими учнями.</p> <p>2. Розкрити роль родини та стосунків батьків у житті обдарованої дитини.</p> <p>3. Визначити особливості позакласної та позашкільної роботи з обдарованими учнями.</p>

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю:

- усне фронтальне та індивідуальне опитування;
- письмове опитування – тестування, понятійні та термінологічні диктанти, реферативні повідомлення, робота над індивідуальними завданнями та ін.

Форма підсумкового контролю – залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- модульні контрольні роботи;
- тестові завдання;
- понятійні диктанти;
- реферативні повідомлення, есе;
- мультимедійні презентації;
- індивідуальні проекти та завдання;
- педагогічна преса;
- словник термінів з теми заняття.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90–100	A	відмінно	
80–89	B	добре	

70–79	C	задовільно	зараховано
60–69	D		
50–59	E		
35–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Розподіл балів, які отримують студенти
(залік)**

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Підсумковий тест (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів

Рекомендована література

Основна

1. Володарська М.О. Робота з обдарованими дітьми. Х.: Вид. група «Основа», 2010. 190 с.
2. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир: Рута, 2006. 320 с.
3. Коновальчук М. Педагогічна творчість учителя в роботі з обдарованими молодшими школярами: навч.-метод. посібник. К.: ТОВ «СІТПРІНТ», 2013. 90 с.
4. Обдарована дитина. Психолого-педагогічний супровід. Упоряд. Ж.Сташко. К.: Шк. світ, 2013. 104 с.
5. Паламарчук В. Ф. Як виростити інтелектуала. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2000. 152 с.
6. Шестобуз О. С. Творчий розвиток дітей молодшого шкільного віку в процесі навчання образотворчого мистецтва. Теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції: Матеріали Міжнародної наукової конференції. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. С.213–215.
7. Шестобуз О. С. Психологічні характеристики обдарованості дітей молодшого шкільного віку. Якість неперервної освіти в умовах євроінтеграційних процесів: тенденції, проблеми, прогнози: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці, 2015. С.203–205.

Допоміжна

1. Анджейчак А. Психолого-педагогічні умови формування творчої особистості дитини в освітньо-виховних закладах. Обдарована дитина. 2000. №5. С.8.
2. Вербицька С. М. Розвиток літературно-естетичної творчості молодших школярів. Х.: Видав. гр. «Основа», 2004. 112 с.
3. Волобуєва Т. В. Розвиток творчої компетентності школярів. Х.: Видавнича група «Основа», 2005. 112 с.

4. Волчанова Н. Індивідуальна робота з обдарованими дітьми. Рідна школа. 2000. № 6. С.77-79.
5. Гільбух Ю. З. Розумово обдарована дитина: Психологія, діагностика, педагогіка. К.: Укрвузлотелеграф, 1992. 84 с.
6. Демченко В. Про розвиток професійних якостей учителя у роботі з обдарованими дітьми. Нова педагогічна думка. 2003. №3. С.18.
7. Корецька Л. В. Підготовка вчителів до роботи з обдарованими учнями. Кіровоград: Вид-во Кіровоградського ОППО ім. В.Сухомлинського, 2008. 136 с.
8. Кульчицька О. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей. Обдарована дитина. 2007. №1. С. 42-44.
9. Натощак О. Розуміння – розум – творчість. К.: Вид. дім «Шкільний світ», 2006. 112 с.
10. Онацький В. М. Спостереження як метод діагностики обдарованості. Обдарована дитина. 2006. №5. С. 22-30.
11. Психологічна енциклопедія. Автор і упор. О. М. Степанов. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
12. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчо обдарованої особистості: наук.-мет. посіб. К.: Ін-т обдарованої дитини, 2010. 442 с.
13. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти. К., 2007. 386 с.
14. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. К.: Міленіум, 2006. 344 с.
15. Сходинки творчого зростання. Робота з обдарованими дітьми. 1-4 класи. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2006. 150 с.
16. Юркевич В. Про окремі типи обдарованості. Завуч. 2003. № 17-18.
17. Як допомогти дитині стати творчою особистістю. Упоряд. Л. Шелестова. К.: Ред. загальнопед. газ., 2003. 112 с.

Інформаційні ресурси

<https://novosvit.pp.ua/fenomen-osobystisnoji-obdarovanosti/>

<https://osvita.petrovo.net/metod.pdf>

<https://ippo.edu.te.ua/index.php?option=com>

<https://www.slideshare.net/grustilin/ss-26915597>

https://ruoord.kharkivosvita.net.ua/menu_m_obd.php

https://volodymirec.lib.rv.ua/.../prokopchyk_organizacija_rob_z_obdarovsnumu_pochatkovi.doc

<https://sites.google.com/site/olgafitsay/vchitel/obdarovani-diti>

https://school44.edu.kh.ua/.../metodichni_rekomendacii_schodo_roboti_z_obdarovanymi_ditjmi_pochatkovih_klasiv/

https://www.yrok.net.ua/load/obdarovana_ditina/174

<https://www.nachalka.com.ua/publ/statti/organizacija...z.../3-1-0-1288>

<https://iod.edukit.cn.ua>

<https://angelisha351.blogspot.com/2012/06/v-behaviorurldefaultvmlo.html>